

Kulturaspekt i Könkämä

Nils Vasare Hammare

2019-11-25

Kulturaspekten i Könkämä

- Kulturen i Könkämä är vår renskötsel och våra flyttningar med renarna mellan våra säsongbeten (vår, försommar, sommar, sensommar, höst, förvinter, vinter, senvinter)

Könkämä sameby/Rosta rbd

- 64 husbönder
- 204 medlemmar
- 13 532 renar

Könkämä

- Vinterbetesområde från Karesuando till Parkajoki i Pajala kommun
- Sommarbete i Norge
- Vår- och höstbete i fjällområdet Rostu mellan Karesuando och Norge

Några årtal

- 1751
- 1809
- 1851
- 1879
- 1886
- 1905
- 1919
- 1949
- 1972

Några årtal

- 2005
- 2019

1751

- Gränsen mellan Norge och Sverige fastställdes
- Lappekodicillen

1809

- Finland blir ryskt storfurstendöme

1851

- Ryssland stänger gränsen mellan Norge och Finland
- Många kautokeinosamer skriver in sig i Karesuando församling

1879

- Ryssland stänger gränsen mellan Ryssland och Sverige
- Många av de inflyttade från Kautokeino flyttar tillbaka, och många blir kvar i Karesuando församling

1886

- Renbeteslov
- Kolonialism
- Nationalism

1905

- Unionsupplösning

1919

- Renbeteskonvention
- Könkämäsamerna fick inte längre flytta till öarna Kvalöy, Rngvassöy, Vannöy, Reinöy i Norge

1949

- Könkämäsamerna fick inte längre flytta till Tromsdalen, Andersdalen, Stormheimen och Lakselvdalen

1972

- Rendalen, Lyngsdalen, Marknes, Falsnesfjellet och Nordnesset fick inte användas av könkämäsamerna under konventionens giltighetstid
- Gällde först i 30 år, men förlängdes till 2005

2005

- Sedan 2005 finns ingen renbeteskonvention
- Könkämäsamerna återtagit delar av de områden som var stängda under 1972 års renbeteskonvention

Tiden efter 2005

- Renbeiteloven – ensidig norsk lagstiftning
- Trots att det inte finns någon renbeteskonvention så fortsätter norska myndigheter att kalla de delar av vårt betesområde i Norge som vi hade tillgång till under 1972 års renbeteskonvention för ”konventionsområde”

Trots ursäkt av Kongen

- För oförrätter begångna av Norge mot samerna i historien fortsätter Norge att förneka de hävdvunna rättigheter som svenska samer har till renbete i Norge, bl.a. genom den s.k. renbeiteloven

Detta förnekande av vår rätt

- Hindrar Könkämä sameby och dess medlemmar att fullt ut beakta kulturaspekten

Vad bör göras?

- Fylkesmannen och fylkeskommunen bör anordna en veckolång konferens om 1900-talets renbeteskonventioner och de följdverkningar dessa konventioner haft
- Till konferensen bör inte bara tjänstemän, forskare och jurister bli inbjudna utan även renskötare
- Utifrån denna konferens bör sedan en "sanningskommission" tillsättas, men vågar Norge?

Vad bör göras?

- Vågar norska staten be könkämäsamerna om ursäkt?
- Vågar norska staten försöka komma tillrätta med de oförrätter som könkämäsamerna blivit utsatta för?
- Från Könkämä samebys sida står vi beredda att delta i ett sådant arbete i en "sanningskommission".
- Från Könkämä samebys sida sträcker vi ut handen, men vågar Norge ta den utsträckta handen?